

POSTANOWIENIE

Dnia 30 marca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jan Górowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Iwona Koper

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie ze skargi Mariana B.

o stwierdzenie niezgodności z prawem postanowień Sądu Okręgowego z dnia 22 czerwca 2009 r. i z dnia 17 sierpnia 2009 r. sygn. akt II Ca 779/09 (II Ca 803/09) i o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku Sądu Okręgowego z dnia 23 lutego 2009 r., sygn. akt II Ca 1870/08

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 30 marca 2011 r.,

zażalenia skarżących Zofii B. i Mariana B.

na postanowienie Sądu Okręgowego

z dnia 9 kwietnia 2010 r.,

- 1. odrzuca zażalenie Zofii B.,**
- 2. oddala zażalenie Mariana B.,**
- 3. przyznaje adw. Grzegorzowi D. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego kwotę 450 (czteryście pięćdziesiąt) złotych podwyższoną o należny podatek VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu skargowym.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 9 kwietnia 2010 r. Sąd Okręgowy odrzucił skargę Mariana B. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnych postanowień Sądu Okręgowego z dnia 22 czerwca 2009 r. i 17 sierpnia 2009 roku, sygn. II Ca 779/09 (II Ca 803/09) oraz wyroku Sądu Okręgowego z 23 lutego 2009 r., sygn. II Ca 1870/08. W uzasadnieniu postanowienia Sąd wskazał, iż skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, jako szczególny środek prawny, objęta jest przymusem adwokacko-radcowskim, a skarga sporządzona z uchybieniem tego wymogu podlega odrzuceniu przez sąd *a limine*, stosownie do treści art. 424⁶ § 3 k.p.c.

Zażalenie na postanowienie wnieśli Marian B. i Zofia B. reprezentowani przez pełnomocnika zawodowego w osobie adwokata ustanowionego z urzędu. W zażaleniu podnieśli, iż Sąd naruszył zapis art. 424⁶ § 2 w zw. z art. 117 § 6 k.p.c. w zw. z art. 5 k.p.c. i wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do treści art. 394¹ § 1 pkt 1 *in fine* zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Stosownie natomiast do treści art. 87¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. Zastępstwo to dotyczy także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji.

Osobą legitymowaną do wniesienia zażalenia jest osoba, której interesów procesowych zaskarżane orzeczenie dotyczy, a zatem w rozpoznawanej sprawie - osoba, której Sąd Okręgowy odrzucił skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Tym samym, przesądzające znaczenie dla określenia legitymacji określonej osoby do wniesienia środka zaskarżenia na jednostkowe rozstrzygnięcie Sądu, ma merytoryczny kształt decyzji procesowej, która została zaskarżona. W rozpoznawanej sprawie zostało zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 9 kwietnia 2010 r., wydane w sprawie II Ca 777/09, w którym

sąd odrzucił skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wniesioną przez Mariana B. W konsekwencji, jedynie Marian B. jest osobą legitymowaną do wniesienia zażalenia, a zatem i kwestionowania jego merytorycznej poprawności. Zofia B. nie posiada legitymacji do zaskarżenia postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 9 kwietnia 2010 r., wydanego w sprawie II Ca 777/09, albowiem to orzeczenie nie odnosi się do jej interesów. Z tego też względu zażalenie wniesione przez Zofię B. podlegało odrzuceniu, albowiem z uwagi na brak legitymacji procesowej Zofii B. jest ono niedopuszczalne (art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398²¹ w zw. 370 k.p.c.).

Zażalenie wniesione przez skarżącego Mariana B. podlegało oddaleniu, albowiem zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego było prawidłowe. W odpowiedzi na zobowiązanie Sądu Okręgowego, Marian B. jasno określił, iż wnosi skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnych orzeczeń, tj. postanowień Sądu Okręgowego z dnia 22 czerwca 2009 r. i 17 sierpnia 2009 roku, sygn. akt II Ca 779/09 (II Ca 803/09) oraz wyroku Sądu Okręgowego z 23 lutego 2009 r., sygn. II Ca 1870/08. Wobec tak jednoznacznego określenia charakteru wniesionej skargi Sąd Okręgowy prawidłowo dokonał jej wstępnej kontroli i trafnie uznał, że skarga ta podlega odrzuceniu jako dotknięta brakiem nieusuwalnym z uwagi na niezachowanie przez skarżącego przymusu adwokacko-radcowskiego (art. 424⁶ § 3 k.p.c.).

Skarżący w zażaleniu zarzucił, iż sąd w zaskarżonym orzeczeniu dopuścił się naruszenia 424⁶ § 2 w zw. z art. 117 § 6 k.p.c. w zw. z art. 5 k.p.c.

Stosownie do pierwszego z powołanych przez skarżącego przepisów, a to art. 424⁶ § 2 k.p.c. w razie stwierdzenia niezachowania warunków formalnych określonych w art. 424⁵ § 2, przewodniczący wzywa o poprawienie lub uzupełnienie skargi. Stosownie natomiast do treści art. 424⁵ § 2 k.p.c. skarga powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto do skargi - oprócz jej odpisów dla doręczenia ich uczestniczącym w sprawie osobom - dołącza się dwa odpisy przeznaczone do akt Sądu Najwyższego. Konsekwencją takiej konstrukcji art. 424⁶ § 2 k.p.c. jest fakt, iż uzupełnieniu podlegają jedynie braki formalne skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia

określone w art. 424⁵ § 2 k.p.c. Tym samym jedynie w razie niedochowania przez stronę wnoszącą skargę wymogów formalnych właściwych dla każdego pisma procesowego, a zatem określonych w art. 126 k.p.c., strona zostaje wezwana do ich uzupełnienia. Wniesienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przez osobę nieposiadającą kwalifikacji pełnomocnika zawodowego oraz osobę, która nie jest reprezentowana przez pełnomocnika zawodowego stanowi naruszenie art. 87¹ k.p.c., które nie podlega uzupełnieniu w trybie art. 424⁶ § 2 k.p.c. Należy bowiem podkreślić, iż obowiązek sporządzenia takiej skargi, podobnie jak skargi kasacyjnej, przez profesjonalnego pełnomocnika ma charakter konstrukcyjny należący do samej istoty skargi, a zatem uchybienie mu nie stanowi braku formalnego, do usunięcia którego można wezwać skarżącego. Takiego braku nie można uzupełnić, a dotknięta nim skarga nie jest w istocie środkiem prawnym, o jakim mowa w art. 424¹ k.p.c. Skarga wniesiona z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c. podlega odrzuceniu, co wprost wynika z unormowania zawartego w art. 424⁶ § 3 k.p.c. (por. postanowienie SN z dnia 3 lipca 2009 r., II CNP 46/09, niepublikowane; postanowienie SN z dnia 3 lipca 2009 r., II CNP 54/09, niepublikowane; postanowienie SN z dnia 8 lipca 2009 r., II CNP 31/09, niepublikowane; postanowienie SN z dnia 3 kwietnia 2009 r., V CNP 106/08, niepublikowane; postanowienie SN z dnia 6 lutego 2009 r., IV CNP 121/08, niepublikowane; postanowienie SN z dnia 26 listopada 2008 r., IV CNP 85/08, niepublikowane). Z tego też względu, wbrew twierdzeniu skarżącego, Sąd Okręgowy nie dopuścił się naruszenia art. 424⁶ § 2 k.p.c., albowiem powołany przepis nie znajduje w sprawie zastosowania.

Bez znaczenia dla prawidłowości rozstrzygnięcia wydanego przez Sąd Okręgowy pozostaje powołany przez skarżącego zarzut naruszenia art. 177 § 6 k.p.c. oraz art. 5 k.p.c. Pierwszy z powołanych przepisów odnosi się do uprawnienia przysługującego stronie zwolnionej od kosztów sądowych do złożenia wniosku o stanowienie dla niej pełnomocnika czy radcy prawnego, który to wniosek – jeżeli zostanie złożony po raz pierwszy w postępowaniu apelacyjnym, kasacyjnym lub postępowaniu ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, zostaje przekazany do rozpoznania sądowi pierwszej instancji, chyba że sąd rozpoznający stosowny środek (o którym mowa w tym przepisie) uzna

wniosek za uzasadniony. Przepis ten pozostaje zatem bez związku z treścią wydanego przez Sąd rozstrzygnięcia, podobnie jak i podniesiony przez skarżącego zarzut naruszenia art. 5 k.p.c., który pozwala sądowi w razie uzasadnionej potrzeby na udzielanie stronom i uczestnikom postępowania występującym w sprawie bez adwokata lub radcy prawnego niezbędnych pouczeń co do czynności procesowych. Skarżący wywodzą, iż gdyby Marian B. został pouczony o tym, iż ustawa przewiduje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych przed Sądem Najwyższym, złożyłby wniosek o ustanowienie dla niego pełnomocnika celem złożenia stosownego środka, po otrzymaniu zobowiązania sądu. Wskazany argument pozostaje jednakże chybiony, albowiem – jak już wyżej podniesiono – przepisy nie przewidują możliwości sanowania „wady”, jaką obarczona jest skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, gdy została wniesiona przez stronę osobiście, a strona nie pozostaje w kręgu osób, o których mowa w art. 87¹ § 1 i 2 k.p.c. „Poprawieniu” podlegają jedynie wady w postaci braków formalnych pisma, co wprost wynika z treści art. 424⁶ § 2 k.p.c., a tym samym nawet przy założeniu, iż skarżący Marian B. postąpiłby tak, jak zakłada to jego pełnomocnik - a zatem, że gdyby wraz ze zobowiązaniem nałożonym przez przewodniczącego został pouczony o dochowaniu wymogu określonego w art. 87¹ § 1 k.p.c. i złożył wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, wniesiona przez niego skarga nadal podlegałaby odrzuceniu w oparciu o treść art. 424⁶ § 3 k.p.c. Zgodnie bowiem z ugruntowanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowiskiem nie jest możliwe poparcie sporządzonej osobiście skargi przez podpisanie jej przez adwokata lub radcę prawnego, stąd też wniosek o ustanowienie w tym celu pełnomocnika jest bezprzedmiotowy, podobnie jak i wezwanie do usunięcia tej nieprawidłowości (por. postanowienie SN z dnia 13 maja 2010 r., IV CZ 30/10, niepublikowane; postanowienie SN z dnia 20 stycznia 2009 r., II CZ 89/08, LEX nr 527186).

Z uwagi na powyższe okoliczności, zażalenie wniesione przez Mariana B. podlegało oddaleniu, o czym Sąd Najwyższy orzekł w oparciu o treść art. art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

Sąd Najwyższy przyznał adw. Grzegorzowi D. kwotę 450 złotych powiększoną o należny podatek VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy

prawnej udzielonej z urzędu, o co pełnomocnik wniósł, ustalając należne wynagrodzenie w oparciu o treść § 13 ust. 2 pkt 2 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.).